

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки  
«Полтавський університет економіки і торгівлі»  
08 липня 2015 року № 152-Н

**Форма № П-2.04**

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ  
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Кафедра технологічного обладнання харчових виробництв і торгівлі**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Перший проректор ПУЕТ

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**  
з навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці»  
для студентів спеціальності 242 «Туризм» ступеня магістра  
Факультету харчових технологій готельно-ресторанного та  
туристичного бізнесу

Робоча навчальна програма з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці»  
для студентів спеціальності: 242 «Туризм» ступінь «магістр»

на I семестр 2016-2017 навчального року

Укладачі: к.т.н., ст. викл. Фарісеєв А.Г., асистент Дмитрюк Т.І.

Робоча навчальна програма  
обговорена  
і схвалена на засіданні кафедри

**СХВАЛЕНО**

Голова науково-методичної групи з  
напряму підготовки, спеціальності  
«Туризм»

**ПОГОДЖЕНО**

Методист науково-навчального  
центру

## Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни.....	6
Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр.....	7
Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами навчальних занять.....	8
Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни.....	10
Розділ 5. Самостійна робота студентів.....	15
Розділ 6. Методики активізації процесу навчання.....	20
Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів.....	22
Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу.....	25
Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення.....	27

## Вступ

Програму навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 242 «Туризм» на основі Типової навчальної програми нормативної дисципліни «Охорона праці в галузі» для вищих навчальних закладів, затвердженої Заступником Міністра освіти і науки, молоді та спорту України 18.03.2011 р., та Типової навчальної програми нормативної дисципліни «Цивільний захист» для вищих навчальних закладів, затвердженої Заступником Міністра освіти і науки, молоді та спорту України 31.03.2011 р., що розроблені відповідно до спільного наказу Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 року № 969/922/216 «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 листопада 2010 року за № 1057/18352.

Обсяг навчального часу для вивчення дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» визначений з урахуванням державних вимог і становить 90 академічних годин (3,0 кредити ECTS).

Навчальна дисципліна належить до циклу професійної та практичної підготовки.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна програма дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» розроблена з урахуванням того, що студенти на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» засвоїли головні положення нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», а також окремі питання безпеки праці в дисциплінах професійного спрямування.

**Мета** вивчення дисципліни є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників та досягнень науково-технічного прогресу, а також формування у майбутніх фахівців усвідомлення необхідності та компетенцій (здатностей) вирішувати типові завдання з усіх напрямків професійної діяльності на первинних посадах з обов'язковим дотриманням вимог безпеки і стандартів з охорони праці, використанням останніх досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду збереження життя, здоров'я і працездатності підлеглих працівників і третіх осіб.

**Завдання** вивчення дисципліни передбачає:

– засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС,

захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;

- забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

- Засвоївши програму навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» магістри у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ та ОП і володіти наступними головними професійними компетенціями для забезпечення реалізації вказаних завдань:

- проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків;

- обрання і застосовування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС, розрахунку параметрів уражаючих чинників джерел НС, що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків НС;

- розуміння, розробка і впровадження превентивних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту;

- інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у НС;

- забезпечення якісного навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;

- оцінювання стану готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;

- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;

- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;

- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі;

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;

- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

## Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1.1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» для спеціальності:

242 «Туризм» ступінь «магістр»

<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>
1. Кількість кредитів за ECTS <u>3</u> .
2. Кількість модулів: денна <u>2</u> , заочна <u>0</u> .
3. Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану ( <i>вказати</i> ) <u>нормативна</u> .
4. Курс: денна <u>5</u> , заочна <u>-</u> .
5. Семестр: денна <u>9</u> , заочна <u>-</u> .
6. Денна форма навчання, годин: – загальна кількість: 1 семестр <u>90</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- лекції: 1 семестр <u>20</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр <u>16</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- самостійна робота: 1 семестр <u>54</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- ПМР: 1 семестр <u>2</u> , 2 семестр <u>-</u> .
- РГР: 1 семестр <u>±</u> , 2 семестр <u>-</u> .
- вид підсумкового контролю ( <i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен): 1 семестр <u>екзамен</u> , 2 семестр <u>-</u> .
- кількість годин на тиждень: 1 семестр <u>2</u> , 2 семестр <u>0</u> .
7. Заочна форма навчання, годин: - загальна кількість: 1 семестр <u>0</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- лекції: 1 семестр <u>0</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр <u>0</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- самостійна робота: 1 семестр <u>0</u> , 2 семестр <u>0</u> .
- РГР: 1 семестр <u>-</u> , 2 семестр <u>-</u> .
-тестування: 1 семестр <u>-</u> , 2 семестр <u>-</u> .
- вид підсумкового контролю ( <i>вказати</i> – ПМК (залік), екзамен): 1 семестр <u>-</u> 2 семестр <u>-</u> .

Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр

Таблиця 2.1. Робочий графік навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» для спеціальності:  
242 «Туризм» ступінь «магістр»

Вид навчального заняття	Тижнів, годин																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1. Аудиторне – <u>36</u> год., у т.ч.:	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
- лекція - <u>20</u> год.	4		2		2		2		2		2		2		2		2		
- практичне - <u>16</u> год.		2		2		2		2		2		2		2		2			
2. Самостійна робота студента – <u>54</u> год., у т.ч.	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	
- виконання домашніх завдань		2		2		2		2		2		2		2		2		2	
- підготовка до практичних (семінарських, лабораторних) занять	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
3. Виконання ПМР – <u>2</u>									+										+
4. Захист РГР																			+
5. Форма контролю – екзамен																			+

Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами навчальних занять

Таблиця 3.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» для спеціальності:

242 «Туризм» ступінь «магістр»

№ з/п	Назва модуля (розділу), теми	Кількість годин за видами занять			
		аудиторні заняття			позааудиторні заняття
		разом	лекції	семінарські (практичні, лабораторні)	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
	<b>Модуль 1. Цивільний захист</b>				
1	Вступ. Організаційно-правові основи цивільного захисту	5	2	0	3
2	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС	5	2	0	3
3	Планування з питань цивільного захисту	5	2	0	3
4	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист ОГ	5	0	2	3
5	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	7	2	2	3
6	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	5	0	2	3
7	Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту	5	2	0	3
8	Спеціальна функція у сфері цивільного захисту	5	0	2	3
	Разом	42	10	8	24
	<b>Модуль 2. Охорона праці</b>				
9	Міжнародні норми в галузі охорони праці	6	2	0	4
10	Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі	6	0	2	4
11	Система управління охороною праці в організації	6	2	0	4



Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
12	Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності	8	2	2	4
13	Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях	6	2	0	4
14	Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	6	0	2	4
15	Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці	6	2	0	4
16	Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	4	0	2	2
	Разом	48	10	8	30
	<b>Всього за 2 модулями</b>	<b>90</b>	<b>20</b>	<b>16</b>	<b>54</b>

## Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни

Таблиця 4.1. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» для спеціальності: 242 «Туризм» ступінь «магістр»

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
<b>Модуль 1. Цивільний захист</b>				
Тема 1 «Організаційно-правові основи цивільного захисту» Лекція 1: 1. Історія розвитку системи Цивільної оборони і цивільного захисту. 2. Цивільна оборона і цивільний захист населення в Україні. 3. Єдина державна система цивільного захисту України.	2	-	0	8, 9
Тема 2 «Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС» Лекція 2: 1. Надзвичайні ситуації та їх класифікація. 2. Уражаючі фактори надзвичайних ситуацій. 3. Етапи розвитку і динаміка надзвичайних ситуацій. 4. Оцінювання збитків при надзвичайних ситуаціях.	2	-	0	8, 9
Тема 3. «Планування з питань цивільного захисту» Лекція 3: 1. Способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях. 2. Укриття населення в захисних спорудах. 3. Евакуаційні заходи в надзвичайних ситуаціях. 4. Прогнозування надзвичайних ситуацій. 5. Фінансування заходів із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуаціях.	2	-	0	5, 8, 9
Тема 4 «Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та протипожежний захист ОГ»	0	Практичне заняття 1: 1. Розв'язування типових завдань з протипожежного та протипожежного захисту. Оцінки інженерної та пожежної обстановки в зонах ураження, що створюються під час техногенних вибухів. 2. Розв'язування типових завдань з протипожежного та протипожежного захисту. Протипожежний захист будівель і споруд та заходи і способи його досягнення. 3. Розв'язування типових завдань з протипожежного та протипожежного захисту.	2	4, 8, 9

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
		Загальні розрахунки пожежної небезпеки приміщень та їхнього захисту за допомогою автоматичних пристроїв пожежогасіння.		
Тема 5 «Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження» Лекція 4 1. Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. 2. Параметри зон забруднення радіоактивними (РР) та небезпечними хімічними речовинами (НХР) під час аварійного прогнозування. 3. Розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому прогнозуванні. 4. Методика розрахунку зон проведення загальної та часткової негайної евакуації на ранній фазі розвитку радіаційної аварії. 5. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на ОГ та АТО. 6. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГ та АТО у разі виникнення аварії на радіаційно чи хімічно небезпечному об'єкті. 7. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження. 8. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.	2	Практичне заняття 2: 1. Розв'язування типових завдань з оцінки радіаційної обстановки. 2. Розрахунок сил і засобів з укриття виробничого персоналу в захисних спорудах, визначення коефіцієнту їхнього захисту від дії проникаючої радіації. 3. Розв'язування типових завдань з оцінки хімічної обстановки. 4. Розробка заходів захисту від хімічного зараження. 5. Розв'язування типових завдань з оцінки біологічного зараження. 6. Розробка заходів захисту від біологічного зараження.	2	2, 4, 5, 8, 9
Тема 6 «Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС»	0	Практичне заняття 3: 1. Розв'язання типових завдань з оцінки обстановки при затопленнях. 2. Розрахунок сил і засобів при затопленні (підтопленні) населених пунктів. 3. Розрахунок загального обсягу збитків.	2	4, 5, 8, 9
Тема 7 «Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту» Лекція 5 1. Основи планування заходів ЦЗ. 2. Основи управління заходами і діями сил ЦЗ у режимі НС. 3. Організація забезпечення протипожежних заходів. 4. Основні напрямки сталого функціонування галузей та об'єктів	2	-	0	5, 8, 9

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
економіки у НС. 5. Ліквідація наслідків НС. 6. Забезпечення життєдіяльності населення у НС. 7. Фінансування та матеріальне забезпечення заходів у сфері ЦЗ.				
Тема 8 «Спеціальна функція у сфері цивільного захисту»	0	Практичне заняття 4: 1. Організація біологічного, радіаційного та хімічного контролю сировини для виробництва продуктів харчування. 2. Організація виробництва незабруднених та якісних продуктів харчування та води в умовах зараження або забруднення, чи з зараженої або забрудненої сировини. 3. Організація і координація роботи по ліквідації епізоотій та епіфітотій.	2	8, 9
Разом, годин	10	x	8	x
<b>Модуль 2. Охорона праці</b>				
Тема 9 «Міжнародні норми в галузі охорони праці» Лекція 6 1. Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. 2. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. 3. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. 4. Трудові норми Міжнародної організації праці. 5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.	2		0	1, 3, 6, 7, 10
Тема 10 «Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі»	0	Практичне заняття 5: 1. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. 2. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. 3. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. 4. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.	2	1, 3, 6, 7, 10
Тема 11 «Система управління охороною праці в організації» Лекція 7 1. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). 2. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. 3. Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони	2		0	1, 3, 6, 10

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
праці. 4. Планування заходів з охорони праці. 5. Галузеві системи управління охороною праці. 6. Регіональні системи управління охороною праці.				
Тема 12 «Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності»	0	Практичне заняття 6: 1. Визначення мети і порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці. 2. Ознайомлення з основними положеннями Методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці. 3. Оцінка робочого місця оператора комп'ютерного набору. 4. Розроблення рекомендацій щодо надання пільг операторам та покращення умов і безпеки їх праці.	2	1, 3, 6, 10
Тема 13 «Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях» Лекція 8 1. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. 2. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. 3. Аналіз професійного та виробничого ризиків.	2		0	1, 3, 6, 10
Тема 14 «Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах» Лекція 9 1. Пожежна охорона та пожежний нагляд в Україні. 2. Порядок встановлення протипожежного режиму на підприємстві. 3. Види інструктажів і інструкцій з пожежної безпеки. 4. Класифікація, розслідування, аналіз та облік пожеж.	2	Практичне заняття 7: 1. Заходи безпеки на об'єкті. 2. Евакуація людей з будівель і приміщень.	2	1, 3, 6, 10
Тема 15 «Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці» Лекція 10 1. Органи державного нагляду за охороною праці. 2. Державна служби України з питань праці. 3. Органи державного нагляду за охороною праці.	2		0	1, 3, 6, 10
Тема 16 «Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві»	0	Практичне заняття 8: 1. ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне	2	1, 3, 6, 10

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
		страхування». 2. Порядок призначення та здійснення виплат, потерпілим від нещасного випадку на виробництві. 3. Відшкодування шкоди працівникові у разі ушкодження його здоров'я.		
Разом	10	x	8	x
<b>Всього за 2 модулям</b>	<b>20</b>	<b>x</b>	<b>16</b>	x

## Розділ 5. Самостійна робота студентів

В основу навчального процесу в сучасних умовах ставлять самостійну роботу того, хто навчається. У структурі навчального навантаження студента при вивченні дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» самостійна робота розглядається як один з основних компонентів навчальної діяльності. Обсяг самостійної роботи з курсу складається з обов'язкових та вибіркового завдань. У процесі самостійної роботи студент повинен виконати обов'язковий обсяг роботи, визначений викладачем в робочій програмі у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота може виконуватись у бібліотеці, в комп'ютерному класі, в домашніх умовах. Основним критерієм оцінювання результатів обов'язкових завдань самостійної роботи студента є:

- активність на практичних роботах;
- захист творчої роботи (РГР, презентації, аналітичного огляду наукових публікацій, реферату) під час практичного заняття та ІКР викладача;
- точність і повнота виконання домашнього завдання з заданої теми (підготовка конспекту, розв'язання задач, кросвордів);
- результат виконання модульної контрольної роботи, тестів.

Види самостійної роботи і максимальна кількість балів, які можна отримати за успішне її виконання наведено нижче в технологічній карті самостійної роботи. Для самостійної роботи студентам пропонується для опрацювання відповідна наукова, навчальна література, назви сайтів, періодичні видання.

Таблиця 5.1. Технологічна карта самостійної роботи з навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» для студентів денної і заочної (заочно-дистанційної) форми навчання

№з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
	<b>Модуль 1. Цивільний захист</b>			
1	Тема 1 «Організаційно-правові основи цивільного захисту»	1. Історія розвитку системи Цивільної оборони і цивільного захисту. 2. Цивільна оборона і цивільний захист населення в Україні. 3. Єдина державна система цивільного захисту України.	8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування
2	Тема 2 «Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС»	1. Надзвичайні ситуації та їх класифікація. 2. Уражаючі фактори надзвичайних ситуацій. 3. Етапи розвитку і динаміка надзвичайних ситуацій. 4. Оцінювання збитків при надзвичайних ситуаціях.	8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування

№з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
3	Тема 3 «Планування з питань цивільного захисту»	<p>«Планування з питань цивільного захисту»</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.Способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.</li> <li>2.Укриття населення в захисних спорудах.</li> <li>3.Евакуаційні заходи в надзвичайних ситуаціях.</li> <li>4.Прогнозування надзвичайних ситуацій.</li> <li>5.Фінансування заходів із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуаціях.</li> </ol>	5, 8, 9	Перевірка завдання, усне опитування
4	Тема 4 «Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист ОГ»	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон.</li> <li>2. Характеристика ступенів руйнування.</li> <li>3. Методи розрахунку характеристик зон ураження (радіусів зон руйнувань) при вибухах конденсованих речовин, газоповітряних, паливно-повітряних сумішей у відкритому та замкнутому просторі.</li> <li>4. Оцінка стійкості роботи ОГ внаслідок вибуху газоповітряної суміші.</li> <li>5. Категорії приміщень, будинків і споруд за вибухопожежною та пожежною безпекою.</li> <li>6. Ступеню їхньої вогнестійкості.</li> <li>7. Прогнозування і оцінка пожежі.</li> <li>8. Противибуховий та протипожежний захист ОГ.</li> <li>9. Засоби усунення пожеж.</li> <li>10. Вимоги пожежної безпеки до шляхів евакуації. Планування дій персоналу підприємств та організацій при пожежах.</li> <li>11. Методика розрахунку необхідного часу на евакуацію людей із приміщень різного призначення, у яких виникає пожежа. Задачі.</li> </ol>	4, 8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування
5	Тема 5 «Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження»	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження.</li> <li>2. Параметри зон забруднення радіоактивними (РР) та небезпечними хімічними речовинами (НХР) під час аварійного прогнозування.</li> <li>3. Розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому прогнозуванні.</li> </ol>	2, 4, 5, 8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування, захист творчої роботи (РГР, реферат, кросворд, презентація)



№з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
		<p>4. Методика розрахунку зон проведення загальної та часткової негайної евакуації на ранній фазі розвитку радіаційної аварії.</p> <p>5. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на ОГ та АТО.</p> <p>6. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГ та АТО у разі виникнення аварії на радіаційно чи хімічно небезпечному об'єкті.</p> <p>7. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження.</p> <p>8. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.</p>		
6	Тема 6 «Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС»	<p>1. Прогнозування уражень населення в залежності від ступеня руйнувань населених пунктів. Задачі.</p> <p>2. Інженерні роботи на об'єктах, що зазнали уражень унаслідок дії ударної хвилі. Задачі.</p> <p>3. Введення сил цивільного захисту в зону ураження стихійним лихом. Задачі.</p>	4, 5, 8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування
7	Тема 7 «Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту»	<p>1. Основи планування заходів ЦЗ.</p> <p>2. Основи управління заходами і діями сил ЦЗ у режимі НС</p> <p>3. Організація забезпечення протипожежних заходів.</p> <p>4. Основні напрямки сталого функціонування галузей та об'єктів економіки у НС.</p> <p>5. Ліквідація наслідків НС.</p> <p>6. Забезпечення життєдіяльності населення у НС.</p> <p>7. Фінансування та матеріальне забезпечення заходів у сфері ЦЗ.</p>	5, 8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування
8	Тема 8 «Спеціальна функція у сфері цивільного захисту»	<p>1. Організація біологічного, радіаційного та хімічного контролю сировини для виробництва продуктів харчування.</p> <p>2. Організація виробництва незабруднених та якісних продуктів харчування та води в</p>	8, 9	Перевірка конспекту, усне опитування

№з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
		умовах зараження або забруднення, чи з зараженої або забрудненої сировини. 3. Організація і координація роботи по ліквідації епізоотій та епіфітотій.		
	<b>Модуль 2. Охорона праці</b>			
9	Тема 9 «Міжнародні норми в галузі охорони праці»	1. Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. 2. Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності. 3. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. 4. Трудові норми Міжнародної організації праці. 5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.	1, 3, 6, 7, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
10	Тема 10 «Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі»	1. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. 2. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. 3. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. 4. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.	1, 3, 6, 7, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
11	Тема 11 «Система управління охороною праці в організації»	1. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). 2. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. 3. Примірний розподіл функціональних обов’язків з охорони праці. 4. Планування заходів з охорони праці. 5. Галузеві системи управління охороною праці. 6. Регіональні системи управління охороною праці.	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
12	Тема 12 «Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності»	1. Визначення мети і порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці. 2. Ознайомлення з основними положеннями Методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці. 3. Оцінка робочого місця	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування

№з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
		оператора комп'ютерного набору. 4. Розроблення рекомендацій щодо надання пільг операторам та покращення умов і безпеки їх праці.		
13	Тема 13 «Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях»	1. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. 2. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. 3. Аналіз професійного та виробничого ризиків.	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
14	Тема 14 «Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах»	1. Пожежна охорона та пожежний нагляд в Україні. 2. Порядок встановлення протипожежного режиму на підприємстві. 3. Види інструктажів і інструкцій з пожежної безпеки. Класифікація, розслідування, аналіз та облік пожеж.	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
15	Тема 15 «Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці»	1. Органи державного нагляду за охороною праці. 2. Державна служби України з питань праці. 3. Органи державного нагляду за охороною праці.	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування
16	Тема 16 «Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві»	1. ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». 2. Порядок призначення та здійснення виплат, потерпілим від нещасного випадку на виробництві. 3. Відшкодування шкоди працівникові у разі ушкодження його здоров'я.	1, 3, 6, 10	Перевірка конспекту, усне опитування

## Розділ 6. Методики активізації процесу навчання

Інтенсифікація освітнього процесу при викладанні навчальної дисципліни повинна здійснюватися на основі використання активних методів навчання, що дозволяє, вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Серед навчальних технологій, що знаходять застосування для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни, виділено наступні:

при проведенні лекційних занять використання міні-лекції. В умовах обмеженості часу проведення аудиторних лекційних занять частину програмних питань науково-педагогічний працівник освітлює у формі міні-лекції. Це відбувається переважно за допомогою розроблених науково-педагогічним працівником структурно-логічних схем, які охоплюють основний зміст питання, що розглядається, у структурованому вигляді, що є найзручнішим та найефективнішим способом сприйняття студентами об'ємної інформації у короткі проміжки часу. Для наочного зображення структурно-логічних схем викладач зазвичай використовує мультимедійний проектор.

при проведенні практичних занять:

– робота в малих групах. Під час проведення дискусії, виконання практичних завдань викладач здійснює поділ студентів (за їх власним бажанням) на малі робочі групи по 4-5 осіб. Таким чином, у студентському колективі створюється дух суперництва, у кожного студента з'являється можливість викласти власну думку своїм колегам, серед різних інших думок студентів сформулювати найбільш вірну відповідь на поставлені викладачем чи іншими групами студентів питання. Дана форма проведення занять значно підвищує активність роботи студентів на семінарських (практичних) заняттях;

– презентація групою студентів розробленої ними теми, яка охоплює актуальні проблемні питання, з проведенням подальшої дискусії між іншими «малими групами», викладачем та експертами (яких визначає викладач), з тих питань, що виносяться на обговорення;

– моделювання міні-ситуацій (використання кейс-методу). Застосування даної методики проведення занять дає змогу студентам отримати певні навички з прийняття ефективних рішень, адаптувати теоретичні знання до практичних умов, обробляти інформацію та виявляти тенденції розвитку певних явищ;

– колективне розгадування «малими групами» кросвордів, які містять основні терміни й категорії кожної з тем дисципліни. Дана форма контролю дає можливість викладачу перевірити ступінь засвоєння студентами основної термінології, а студентам закріпити й систематизувати отримані знання;

– дидактичні ігри: ділові, рольові, імітаційні. Кожен викладач, який веде практичні заняття, самостійно (можливо і за участю студентів) розробляє певні ігри і обирає тему заняття, на якій буде проводитися та чи інша гра.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Таблиця 6.1. Навчальні технології для активізації пізнавальної діяльності студентів

Назва теми	Технології активізації пізнавальної діяльності студентів
Тема 1 «Організаційно-правові основи цивільного захисту»	Лекція з використанням мультимедійного обладнання. Тестування.
Тема 2 «Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС»	Лекція з використанням мультимедійного обладнання. Розв'язування ситуаційних задач. Тестування.
Тема 3 «Планування з питань цивільного захисту»	Лекція з використанням мультимедійного обладнання. Усне опитування. Тестування.
Тема 4 «Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист ОГ»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.
Тема 5 «Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування . Тестування. Конкурс творчих робіт з тем винесених на самостійне вивчення (РГР).
Тема 6 «Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.
Тема 7 «Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту»	Лекція з використанням мультимедійного обладнання. Тестування.
Тема 8 «Спеціальна функція у сфері цивільного захисту»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.
Тема 9 «Міжнародні норми в галузі охорони праці	Використання роздаткового матеріалу. Усне опитування. Тестування.
Тема 10 «Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.
Тема 11 «Система управління охороною праці в організації»	Використання роздаткового матеріалу. Усне опитування. Тестування.
Тема 12 «Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.
Тема 13 «Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях»	Використання роздаткового матеріалу. Усне опитування. Тестування.
Тема 14 «Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування
Тема 15 «Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці»	Використання роздаткового матеріалу. Усне опитування. Тестування.
Тема 16 «Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві»	Використання роздаткового матеріалу. Розв'язування ситуаційних задач. Усне опитування. Тестування.

## Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Оцінювання знань студентів з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці», як нормативної дисципліни, здійснюється на основі результатів поточного контролю знань.

### 7.1. Оцінювання знань студентів денної форми навчання

Об'єктом поточного контролю знань студентів є програмний матеріал дисципліни, що перевіряється двома напрямками:

а) перевірка теоретичних знань. Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань може здійснюватись у таких формах: підготовці звітів з відповідних тем дисципліни або написанні рефератів згідно з тематичним планом; виконанні навчально-дослідних завдань; виконанні письмової контрольної роботи за тестами або білетами, затвердженими кафедрою; проведенні усної співбесіди викладача зі студентом; перевірка виконання індивідуальних практичних завдань.

б) перевірка виконання самостійних завдань. Оцінювання рівня набутих практичних навичок здійснюється за результатами виконання та захисту самостійних завдань.

При вивченні дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» підсумкове оцінювання рівня знань студентів здійснюється за результатами екзамену (до 40 балів) та поточного модульного контролю оцінювання (від 0 до 60 балів) в діапазоні від 0 до 100 балів (включно).

В разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, за дозволу декана, скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок складання визначає викладач.

Таблиця 7.1. Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою Залік
90-100	A	Відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	Відмінно
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати	Достатній (конструктивно-	Добре

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою Залік
			інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	варіативний)	
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задовільно
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Критерії, параметри та шкала оцінювання знань студентів з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» визначаються розподілом балів за параметрами, наведеними у табл. 7.2.1.

Таблиця 7.2.1. Розподіл балів, що отримують студенти за результатами вивчення дисципліни

Назва теми	Вид навчальної роботи	Бали	Всього
<b>Модуль 1. Цивільний захист</b>			
Тема 1 «Організаційно-правові основи цивільного захисту»	Відвідування лекції	0,5	3
	Ведення конспекту	0,5	
	Усне опитування	1	
	Тестування	1	

Назва теми	Вид навчальної роботи	Бали	Всього
Тема 2 «Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 3 «Планування з питань цивільного захисту»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 4 «Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист ОГ»	Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 1 0,5	3
Тема 5 «Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження»	Відвідування лекції Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5	3
Тема 6 «Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС»	Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 1 0,5	3
Тема 7 «Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 8 «Спеціальна функція у сфері цивільного захисту»	Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 1 0,5	3
Модульна контрольна робота 1		3	3
РГР		6	6
<b>Разом за модулем 1</b>		<b>30</b>	<b>30</b>
<b>Модуль 2 «Охорона праці»</b>			
Тема 9 «Міжнародні норми в галузі охорони праці»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 10 «Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі»	Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 1 0,5	3
Тема 11 «Система управління охороною праці в організації»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 12 «Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності»	Відвідування лекції Відвідування практичного заняття Ведення зошита для практичних робіт Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5	3
Тема 13 «Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях»	Відвідування лекції Ведення конспекту Усне опитування Тестування	0,5 0,5 1 1	3
Тема 14 «Основні заходи пожежної»	Відвідування практичного заняття	0,5	3



Назва теми	Вид навчальної роботи	Бали	Всього
профілактики на галузевих об'єктах»	Ведення зошита для практичних робіт	0,5	
	Ведення конспекту	0,5	
	Усне опитування	1	
	Тестування	0,5	
Тема 15 «Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці»	Відвідування лекції	0,5	3
	Ведення конспекту	0,5	
	Усне опитування	1	
	Тестування	1	
Тема 16 «Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві»	Відвідування практичного заняття	0,5	3
	Ведення зошита для практичних робіт	0,5	
	Ведення конспекту	0,5	
	Усне опитування	1	
	Тестування	0,5	
Модульна контрольна робота 2		3	3
<b>Разом за модулем 2</b>		<b>30</b>	<b>30</b>
<b>Разом за 2 модулі</b>		<b>60</b>	<b>60</b>
<b>Екзамен</b>		<b>40</b>	<b>40</b>
<b>Всього за семестр</b>		<b>100</b>	<b>100</b>

## 7.2. Оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Навчання і наукова праця студентів заочної форми навчання складається з трьох компонент, що підлягають оцінюванню та нарахуванню балів:

- 1) аудиторна компонента: відвідування всіх видів навчальних занять згідно з навчальними планами і розкладом. При вивченні дисципліни з формою контролю - екзамен вона складає 30 балів;
- 2) міжсесійна компонента: виконання РГР, проходження аудиторного тестування, відвідування консультацій, самостійна робота над підручниками з оформленням конспекту, підготовка до екзамену - 30 балів;
- 3) екзаменаційно-залікова компонента: проходження студентом екзамену - 40 балів.

Для стимулювання систематичної активної та творчої роботи студентів над матеріалом навчальної дисципліни при оцінюванні результатів роботи можуть нараховуватися, додаткові «заохочувальні» бали.

Таблиця 7.3. Система нарахування додаткових балів за видами робіт\*

Форма роботи	Вид роботи	Бали*
1. Навчальна робота	1. Участь у конкурсі на кращого знавця дисципліни:	
	1 місце	10
	2 місце	7
	3 місце	4
	без призового місця	2
2. Науково-дослідна	2. Написання рефератів за даною тематикою	5
	3. Підготовка фрагменту практичного заняття	5
	4. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	5
	1. Виступ з доповіддю на засіданні наукового гуртка з предмету навчальної дисципліни	3
	2. Участь у роботі наукових студентських конференцій, в олімпіадах	10
	3. Участь у міжвузівських конференціях, олімпіадах	15
	4. Участь у магістерських семінарах	10

\* Максимальна кількість балів не більше 20.

## Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

З навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці» на стадії розроблення:

- дистанційний курс у системі Moodle;
- електронні версії методичного забезпечення, які викладено на сайті кафедри ТОХВіТ <http://www.tobor.uccu.org.ua/>

### Основна література

- 1 Бичков М.Ф., Бичков Я.М., Оберемок В.М., Дмитрюк Т.І., Молчанова Н.Ю. Охорона праці в галузі. Охорона праці в торгівлі. Навчально-методичний посібник. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2007. – 217с.
- 2 Герман Н. В. Прогнозування та розрахунок масштабів радіоактивного забруднення місцевості: метод. рек. щодо виконання розрахунково-графічної роботи студентами всіх спеціальностей за КМСОНП ПУЕТ / Н. В. Герман, І. С. Роговий, В. С. Балинський. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 14 с.
- 3 Грибан В.Г., Негодченко О.В. Охорона праці: Навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 280с.
- 4 Екологічна безпека, природно-техногенна безпека і цивільний захист в Україні : навч. посібник / В. М. Кобрін, П. М. Куліков, М. В. Нечипорук, [та ін.]. – Х. : Харків. Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2007. – 406 с.
- 5 Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення : навч. посібник / за ред. С.П. Сосько. – Львів : Магнолія-2006, 2009. – 232 с.
- 6 Охорона праці в Україні. Науковий – практичний коментар / П.В. Арістова і ін. – К.: Правова єдність, 2009. – 456с.
- 8 Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 176с.
- 9 Смирнов В. А. Цивільний захист : навч. посібник / В. А. Смирнов, С. А. Дикань. - К. : Кафедра, 2013. – 300 с.
- 10 Цивільна оборона та цивільний захист : підручник / М. І. Стеблюк. – Москва : Знання-Прес, 2007. – 487 с.
- 11 Ярошевський В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в галузі: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 288с.

### Додаткова література

- 1 Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів / В.М. Васильчук, Ю.В. Бадюк. – К.: Основа, 2010. – 1024с.
- 2 Безпека у надзвичайних ситуаціях: ДСТУ 3891:1999. - [Чинний від 2000-01-01]. – К.: Держстандарт України, 2000. – 25с. (Національний стандарт України). Електронний доступ: <http://index.net.ua/ua/shop/bibl/500/doc/2513>
- 3 Бичков М.Ф., Данченко Л.О., Молчанова Н.Ю., Оберемок В.М. Основи охорони праці. Охорона праці в галузі: Навчальні завдання. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2003. – 224с.
- 4 Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч. посібник. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання. – 302 с.

- 5 Друга частина. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час у містобудівній документації: ДБН Б.1.1-5:2007. - [Чинний від 2008-04-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2007. - 25с. – (Національний стандарт України). Електронний доступ: <http://document.org.ua/docs/tdoc5851.php>
- 6 Закон України «Про державний матеріальний резерв» // Відомості Верховної Ради України – 1997 - №13 – ст. 112. Електронний доступ: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/51/97-%D0%B2%D1%80>
- 7 Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» // Відомості Верховної Ради України – 2000 - №29 – ст. 228. Електронний доступ: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>
- 8 Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» // Відомості Верховної Ради України – 2000 - №42 – ст. 348. Електронний доступ: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>
- 9 Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» // Відомості Верховної Ради України – 2001 - №15 – ст. 73. Електронний доступ: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>
- 10 Закон України «Про охорону здоров'я» // Відомості Верховної Ради України – 1993 - №4 – ст. 19. Електронний доступ: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
- 11 Захисні споруди цивільної оборони: ДБН В.2.2.5-97. - [Чинний від 1998-01-01]. – К.: Дерстандарт України, 1998. - 104 (Національний стандарт України). Електронний доступ: [http://kvartira-online.com.ua/PDF/Zakonu\\_normu/DBN/DBN\\_V.2.2-5-97.pdf](http://kvartira-online.com.ua/PDF/Zakonu_normu/DBN/DBN_V.2.2-5-97.pdf)
- 12 Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони): ДБН В.1.2-4:2006. - [Чинний від 2007-04-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2006. – 25с. – (Національний стандарт України). Електронний доступ: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-754>
- 13 Інструкція щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час / Наказ МНС України від 9 жовтня 2006 р. № 653. Електронний доступ: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1180-06>
- 14 Кодекс Цивільного захисту // Відомості Верховної Ради – 2013 - № 34-35, ст.458. Електронний доступ: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
- 15 Конституція України // Відомості Верховної Ради – 1996 - №30 – ст. 141. Електронний доступ: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- 16 Національний класифікатор України. Класифікатор надзвичайних ситуацій: ДК 019:2010. - [Чинний від 2011-01-01]. – К.: Держстандарт України, 2000. – 18с. (Національний стандарт України). Електронний доступ: [http://specteh.dn.ua/images/stories/normativnye\\_dokumenty/dk\\_019-2010\\_klasifikator\\_nadzvichajnih\\_situacj.pdf](http://specteh.dn.ua/images/stories/normativnye_dokumenty/dk_019-2010_klasifikator_nadzvichajnih_situacj.pdf)
- 17 Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій /

- Указ Президента України №20/2013 від 16 січня 2013 року.  
Електронний доступ:  
<http://www.president.gov.ua/documents/15318.htmk?PrintVersion>
- 18 Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Основні положення: ДСТУ Б А.2.2-7:2010. – [Чинний від 2010-07-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2010. – 40 с. – (Національний стандарт України). Електронний доступ: <http://www.mns.gov.ua/files/2011/11/1/dstu.pdf>
- 19 Ротань В.Г. і ін. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю / В.Г. Ротань, І.В. Зуб, Б.С. Стичинський. – 8-е вид., доп. і перероб. – Київ.: Видавництво А.С.К., 2007. – 944с.